

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Filipa Dienstbiera, soudkyně Veroniky Juříčkové a soudce Jana Kratochvíla v právní věci žalobce: **B. V.**, proti žalovanému: **Ministerstvo pro místní rozvoj**, sídlem Staroměstské náměstí 6, Praha 1, proti rozhodnutím žalovaného ze dne 5. 12. 2022, č. j. 78200/2022-83, ze dne 6. 12. 2022, č. j. 78511/2022-83, ze dne 6. 12. 2022, č. j. 78386/2022-83, ze dne 1. 12. 2022, č. j. MMR-77503/2022-83 a ze dne 2. 12. 2022, č. j. 77944/2022-83, o kasační stížnosti žalobce proti výrokům I. a II. usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 24. 1. 2023, č. j. 43 A 102/2022-19,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobce **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a řízení před krajským soudem

[1] Žalobce se u Krajského soudu v Praze domáhal zrušení výše uvedených rozhodnutí žalovaného, která se vztahovala k jeho žádostem o poskytnutí informací na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Žalobce současně požádal soud o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce.

[2] Krajský soud usnesením žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce zamítl. Soud v návaznosti na to vyzval žalobce, aby ve stanovených lhůtách zaplatil soudní poplatek za podání žaloby a odstranil vady svého návrhu.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[3] Proti výrokům I. a II. usnesení krajského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost.

[4] Stěžovatel namítal, že jeho požadavky jsou důvodné, neboť na zaplacení soudního poplatku nemá dostatek finančních prostředků. Dle jeho vyjádření zavinil současný stav krajský soud. Stěžovatel odkázal na právní úpravu § 9 odst. 4 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích.

[5] **Žalovaný** ve vyjádření uvedl, že kasační stížnost je napsána velmi zmatečně a není z ní patrné, v čem stěžovatel spatřuje nezákonnost napadeného usnesení a z jakých důvodů kasační stížnost vůbec podává.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a je tedy projednatelná. Podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí správního soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost ani povinnost zastoupení ve smyslu § 105 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“ (usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Usnesení, jímž krajský soud zamítl návrh na osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce je typicky takovým procesním rozhodnutím.

[7] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[8] Podle § 36 odst. 3 věty první a druhé s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.* Osvobození od soudních poplatků představuje výjimku z pravidla, že žaloba proti rozhodnutí správního orgánu je na základě zákona zpoplatněna. Účelem je zejména ochrana účastníka řízení, který se nachází v tíživé finanční situaci, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích (rozsudek NSS ze dne 6. 6. 2012, č. j. 2 Ans 6/2012-12).

[9] Krajský soud v napadeném usnesení správně odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle níž je nedostatek finančních prostředků na straně stěžovatele sice nezbytnou podmínkou pro přiznání osvobození od soudních poplatků (jejíž splnění v projednávané věci konstatoval), není však podmínkou jedinou. Podle usnesení

pokračování

rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008-74, č. 2099/2010 Sb. NSS, z mimořádné povahy osvobození od soudních poplatků vyplývá, že má bránit odepření spravedlnosti z důvodu nemajetnosti osoby, která se s uznatelnými důvody domáhá soudní ochrany svých práv. Nicméně i když je účastník řízení nemajetný a bylo by namístě přiznat mu osvobození od soudních poplatků, může mu je soud odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. Osvobození od soudních poplatků totiž nemá být institutem umožňujícím nemajetným osobám vést bezplatně spory podle jejich libosti. Smyslem osvobození od soudních poplatků je zajistit, aby nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně v případech, kdy určitá osoba nemá dostatek prostředků a přitom je na místě, aby soudní spor vedla (neboť jde o věc skutečně se dotýkající její životní sféry).

[10] Krajský soud zohlednil povahu stěžovatelových žalob proti rozhodnutím žalovaného v oblasti svobodného přístupu k informacím. Nejvyšší správní soud nesdílí poněkud apriorní závěr krajského soudu o tom, že „u rozhodnutí tohoto typu nelze rozumně předpokládat, že by mohla mít bezprostřední dopad na žalobcovu životní sféru“. Ztotožnil se však s hodnocením krajského soudu, který na základě žalobních tvrzení a žalovaným předložených rozhodnutí konstatoval, že v daném případě se nejedná o případ, kdy by takový dopad hrozil. Nejvyšší správní soud rozumí tomu, že stěžovatel žádosti o poskytnutí informací, které byly předmětem žalobou napadených rozhodnutí žalovaného, podal v souvislosti se svým dlouholetým sporem s Krajským úřadem Středočeského kraje. Zejména vzhledem k vymezení požadovaných informací však nelze mít za to, že jde o případy takového významu a naléhavosti, jež by vyžadovaly, aby stát stěžovateli umožnil vedení takových sporů na náklady státu. Krajský soud tedy stěžovateli správně osvobození od soudních poplatků nepřiznal.

[11] Nejvyšší správní soud rovněž zohlednil, že stěžovatel byl v dřívějších soudních řízeních opakovaně poučen o podmínkách pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení ve správním soudnictví.

[12] Protože u stěžovatele nebyly splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků, krajský soud také správně rozhodl o neustanovení zástupce.

IV. Závěr a náklady řízení

[13] Stěžovatel se svou kasační stížností neuspěl, pročez ji Nejvyšší správní soud zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[14] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel (žalobce) neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovaný měl ve věci úspěch, podle obsahu spisu mu však žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. března 2023

JUDr. Filip Dienstbier, Ph.D.
předseda senátu